

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยชิ้นนี้ เป็นการศึกษา ปัจจัยที่นำมาสู่การประมวลผลโดยใช้ความคิดเชิงรวบรัด ของแต่ละบุคคลที่มีต่อการตัดสินใจทางการเมือง โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ซึ่งมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview)

ประชากรของงานวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ ประชากรชายและหญิงที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป เนื่องจากเป็นผู้มีสิทธิในการเลือกตั้ง โดยอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงสำรวจ

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากจำนวนประชากร ซึ่งในทางนิเทศศาสตร์มักอ้างอิงเกณฑ์ความเชื่อถือ (Reliability) ที่ระดับ 95% และมีโอกาสผิดพลาดไม่เกิน 5% โดยใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N	=	ขนาดประชากร
e	=	ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดให้เท่ากับ 0.05

$$n = \frac{4,172,346}{1 + 4,172,346 (0.05)^2}$$

$$n = 399.9617$$

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 400 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ในย่านที่มีประชากรหลากหลาย เช่น ห้างสรรพสินค้า สวนสาธารณะ และสถานศึกษา เป็นต้น โดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกเอง (Self-Administered) รวมทั้งสิ้น 400 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยเชิงสำรวจ

ประกอบด้วยแบบสอบถามโดยสรุปชุดคำถามจากเอกสาร หนังสือ และตำราต่างๆ โดยแบ่งโครงสร้างของเนื้อหาดังนี้

- ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร เช่น เพศ การศึกษาและอาชีพ เป็นต้น
- ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความสำคัญทางการเมือง โดยใช้คำถามที่วัดความสนใจและการให้ความสำคัญกับการเมืองซึ่งสรุปจากตำราและเอกสารทางวิชาการ
- ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการคิดพิจารณาสาร คัดลอกบางส่วนจาก Need for cognition scale ของ Petty และ Cacioppo
- ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ทางการเมือง จากการประมวลเหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ปรากฏเป็นข่าวหน้าหนึ่งติดต่อกันเป็นสัปดาห์
- ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประมวลผล โดยใช้ความคิดเชิงรวบรัด โดยใช้คำถามซึ่งประกอบด้วยตัวเลือกที่มีความหลากหลาย เพื่อสื่อความหมายถึงความคิดเชิงรวบรัดประเภทต่างๆ

การวัดตัวแปรและเกณฑ์การให้คะแนนในงานวิจัยเชิงสำรวจ

ตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่

1. การประเมินความสำคัญทางการเมือง (Task importance)
2. ความต้องการในการคิดพิจารณาสาร (Need for Cognition)
3. ความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge)
4. การประมวลผลโดยใช้ความคิดเชิงรวบรัด (Heuristic Processing)

1. ความสำคัญทางการเมือง (Task importance)

ใช้แบบสอบถามประเมินโดยวัดตัวแปรตามมาตรา Likert Scale 5 อันดับ ทั้งในเชิงบวก และเชิงลบ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

	เชิงบวก	เชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่มีความคิดเห็น	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

ประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 10 ข้อ ซึ่งสามารถตีค่าคะแนนแบ่งออกเป็นช่วงๆ (Rating Scale) โดยอาศัยค่าเฉลี่ยในแต่ละข้อ เพื่อแบ่งกลุ่มบุคคลเป็น 3 กลุ่ม เช่น

ระดับคะแนน 1- 2.5	หมายถึง ผู้ที่เห็นความสำคัญของการเมืองต่ำ
ระดับคะแนน 2.51- 3.5	หมายถึง ผู้ที่เห็นความสำคัญของการเมืองปานกลาง
ระดับคะแนน 3.51- 5	หมายถึง ผู้ที่เห็นความสำคัญของการเมืองสูง

2. ความต้องการในการคิดพิจารณาสาร (Need for Cognition)

วัดตัวแปรตามมาตรา Likert Scale ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ โดยมีคำถามทั้งหมด 10 ข้อ และมีเกณฑ์การให้คะแนนเช่นเดียวกับตัวแปร ความสำคัญทางการเมือง โดยสามารถแบ่งบุคคลออกเป็น 3 กลุ่ม เช่น

ระดับคะแนน 1- 2.5	หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการในการคิดพิจารณาสารต่ำ
ระดับคะแนน 2.51- 3.5	หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการในการคิดพิจารณาสารปานกลาง
ระดับคะแนน 3.51- 5	หมายถึง ผู้ที่มีความต้องการในการคิดพิจารณาสารสูง

3. ความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge)

วัดตัวแปรด้วยชุดคำถามปรนัยทั้งหมด 10 ข้อ โดยประเมินคะแนนจากการตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน และมีเกณฑ์การตีค่าคะแนนแบ่งออกเป็นช่วงๆ (Rating Scale) โดยสามารถแบ่งบุคคลออกเป็น 3 กลุ่ม เช่น

ระดับคะแนน 0-4	หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ทางการเมืองต่ำ
ระดับคะแนน 5-7	หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ทางการเมืองปานกลาง
ระดับคะแนน 8-10	หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ทางการเมืองสูง

ทั้งนี้การแบ่งกลุ่มบุคคลของตัวแปรทั้งสามอาจมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากต้องการให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนเท่ากันโดยเฉลี่ย

4. การประมวลผลโดยใช้ความคิดแบบรวบรัด (Heuristic Processing)

วัดตัวแปร โดย ใช้คำถามที่มีข้อความซึ่งสื่อความหมายถึงความคิดเชิงรวบรัดรวมทั้งสิ้น 4 ข้อใหญ่ และ 33 ข้อความย่อย ดังนี้

คำถามข้อ1 เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2550 ที่ผ่านมา ท่านได้ลงประชามติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับร่าง รธน. 2550

	เหตุผล	ความคิดประเภท
เห็นชอบกับร่าง รธน. 2550	ต้องการให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว	Simulation (Availability)
	อยากให้บ้านเมืองสงบสุข	
	ไม่อยากให้เศรษฐกิจตกต่ำ	
	เห็นว่าคนส่วนใหญ่รับร่าง	Peripheral route judgment
	เขาบอกให้รับก็รับไป	
	มีผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันร่าง รธน.	Representativeness
	ไม่ชอบทักษิณ	
	ถ้าไม่รับแล้วอาจกลับไปใช้ รธน. 2540 ซึ่งอาจเอื้อต่อระบอบทักษิณ	Informative
	เพิ่มสิทธิของประชาชนมากขึ้น	
เนื้อหาของ รธน. มีข้อดีมากกว่าข้อเสีย		
ไม่เห็นชอบกับร่าง รธน. 2550	รธน. 2540 คืออยู่แล้วไม่จำเป็นต้องแก้ไข	Informative
	รธน. 2550 มีข้อเสียมากกว่าข้อดี	
	รธน. 2550 มีข้อเสียที่รับไม่ได้	
	ยังสงสัย เรื่องนิรโทษกรรมและการตีบทอดอำนาจของ คมช.	Representativeness
	เขียน รธน. เพื่อป้องกันการกลับมาของกลุ่มอำนาจเก่าเท่านั้น	
	ไม่ชอบทหาร	
	ไม่ยอมรับการยึดอำนาจของทหาร	
	เป็นการจรรโลงระบอบมาตยาธิปไตย	
เบื่อการเมือง ลงประชามติไปก็เท่านั้น		

โดยในแต่ละตัวเลือกได้สะท้อนแนวคิดเชิงรวบรัด ดังนี้

1. **Simulation** การคาดเดาเหตุการณ์โดยไม่ได้พิจารณาถึงหลักความน่าจะเป็น หรือประเมินข้อมูลอย่างรอบด้าน ซึ่งเป็นความคิดเชิงรวบรัดย่อยของ Availability ซึ่งเป็นการประเมินโอกาสของเหตุการณ์จากความง่ายในการระลึกจากความรู้ที่มีอยู่อย่างจำกัด

ต้องการให้มีการเลือกตั้งโดยเร็ว เป็นการคาดเดาเหตุการณ์ล่วงหน้าว่า ถ้ารับร่าง รัฐธรรมนูญแล้วจะนำไปสู่การเลือกตั้งอย่างรวดเร็ว ทั้งที่หากไม่รับร่างรัฐธรรมนูญก็ต้องนำไปสู่การเลือกตั้งเช่นเดียวกัน เนื่องจากภาระกิจของรัฐบาลชั่วคราวนี้ คือการควบคุมให้เกิดการเลือกตั้งใหม่โดยเร็วที่สุดอยู่แล้ว

ความต้องการใช้บ้านเมืองสงบสุข เช่นเดียวกับ การไม่ยอมให้เศรษฐกิจตกต่ำ

เป็นการคาดเดาอย่างง่าย เพราะแค่การรับร่างรัฐธรรมนูญไม่สามารถทำให้ความวุ่นวายของบ้านเมืองซึ่งมาจากหลายปัจจัยสงบลงได้ เช่นเดียวกับปัญหาเศรษฐกิจต้องอาศัยกลยุทธ์แก้ปัญหาอย่างจริงจัง เช่น การใช้มาตรการเชิงรุกในการขยายตลาดทุน การสร้างความยอมรับจากนักลงทุนต่างชาติ การสร้างมาตรฐานและคุณภาพในการผลิตสินค้า รวมถึงการร่วมมือจากประชาชนในการบริโภคสินค้าในประเทศ เป็นต้น ดังนั้นการรับร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อแก้ปัญหาทั้งหลายนี้ จึงเป็นคำตอบแบบกำปั้นทุบดิน (rule of thumb)เกินไป

2. **Peripheral route judgment** จากนิยามตามทฤษฎี Elaborate Likelihood model (ELM) ของ Petty และ Cacioppo ซึ่งอธิบายกระบวนการยอมรับสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ผู้วิจัยพบว่า การตัดสินใจผ่านเส้นทางรอง (peripheral route) ใกล้เคียงกับการใช้ความคิดเชิงรวบรัด เนื่องจากเน้นย้ำเรื่อง การใช้ความคิดให้น้อยที่สุด และไม่ต้องอาศัยเหตุผลใดๆ ทั้งยังมองข้ามสารสนเทศและบรรดารายละเอียดสำคัญ ใช้การประเมินง่ายๆหรือทางลัดในพิจารณา (Mental shortcut) โดยที่ผู้ตัดสินใจขาดแรงจูงใจ (Motivation to process) และ/หรือความสามารถในการคิดพิจารณาสาร (Ability to process) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปว่าการตัดสินใจผ่านเส้นทางรองเป็นการใช้ความคิดเชิงรวบรัดอีกประเภทหนึ่ง

เห็นว่าคนส่วนใหญ่รับร่าง เป็นการตัดสินใจผ่านเส้นทางรอง เนื่องจากไม่ต้องใช้ความคิดใดๆ และไม่ต้องการรายละเอียดของ ธรณ. แต่ต้องการอยากจะทำพวกกับเสียงส่วนใหญ่ และเป็นการยอมรับวิถีประชาคมโดยไม่มีข้อโต้แย้ง

เขาบอกให้รับก็รับไป เป็นการตัดสินใจผ่านเส้นทางรอง เนื่องจากไม่ต้องใช้เหตุผลใดๆ ไม่ต้องใช้สารสนเทศ ใครพูดมาก็เชื่อ ไม่มีความคิดหรือการตัดสินใจเป็นของตนเอง ซึ่งผู้ตัดสินใจอาจจะขาดแรงจูงใจ และไม่เห็นความสำคัญอยู่แล้ว

3. **Representativeness** หมายถึงการตัดสินใจโดยจัดประเภทสิ่งเร้าต่างๆ ตามคุณลักษณะของต้นแบบ ตลอดจนการสร้างภาพเหมารวมจากขนาดตัวอย่างเพียงเล็กน้อยเพื่อนำไปอ้างอิงกับประชากร

มีผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกันร่าง รธน. การรับร่าง รธน. เพราะเชื่อมั่นในความคิดหรือหลักการของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นการอาศัยความคิดแบบ representative heuristic เพราะเห็นว่า ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายเป็นตัวแทนของควมามีเหตุผล โดยขาดการตระหนักถึงบริบทของการเมืองที่อาจถูกแทรกแซงจากหลายฝ่ายได้ ดังนั้นแทนที่จะอาศัยหลักการของผู้ทรงคุณวุฒิ ประชาชนจะต้องศึกษาถึงข้อดีและข้อเสียของร่าง รธน. ด้วยตนเอง ก่อนตัดสินใจ

ไม่ชอบทักษิณ มีประชาชนจำนวนมากที่รับร่าง รธน. เพื่อไม่ต้องทำให้ทักษิณกลับมาบริหารประเทศได้ เพราะทักษิณ เป็นตัวแทนของการทำลายระบบคุณธรรมในสังคม การแทรกแซงองค์การอิสระ เพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ตลอดจนกระบวนการทุจริตอย่างมโหฬาร

ไม่ชอบทหาร ในขณะที่เดียวกันประชาชนที่ชื่นชอบทักษิณก็จะเกลียด คมช. เนื่องจากเป็นผู้ที่ต่อต้านและขับไล่ทักษิณออกไป และคมช. เองก็เป็นตัวแทนของกลุ่มทหาร ซึ่งมีภาพเหมารวมของความเป็นเผด็จการ การใช้ความรุนแรง โดยผู้ที่ไม่ชอบทหารก็จะไม่ยอมรับการยึดอำนาจของกลุ่ม คมช. เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ดังนั้นการคว่ำร่าง รธน. จึงมีนัยยะถึงการปฏิเสธอำนาจของทหารด้วย

การจรรโลงระบอบอำมาตยาธิปไตย คมช. หรือ กลุ่มนายทหารชั้นสูง เป็นตัวแทนของระบอบ อำมาตยาธิปไตย (Aristocracy) ซึ่งเป็นการปกครองโดยอาศัยข้าราชการและนายทหารชั้นผู้ใหญ่ โดยเพิกเฉยต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะคิดว่าประชาชนทั่วไปไม่มีความรู้ความเข้าใจการเมืองที่มีความซับซ้อนเพียงพอ และเหตุการณ์ยึดอำนาจของกลุ่มคมช. ก็ยังคงยกย่องระบอบ อำมาตยาธิปไตย เพราะท่ามกลางภาวะวิกฤตพลังมวลชนไม่สามารถมีอำนาจต่อตรงกับรัฐบาลในขณะนั้นได้ ดังนั้นการรับร่าง รธน. จึงมีนัยยะถึงการสถาปนาระบอบอำมาตยาธิปไตยได้

เมื่อการเมือง ลงประชามติไปก็เท่านั้น ประชาชนอาจมีแบบแผนการรับรู้ในหัวหรือเคยชินกับ การเลือกตั้งไม่ว่าจะกี่ครั้งก็ไม่สามารถสนองความต้องการของประชาชนได้เท่าที่ควร แต่นักการเมืองกลับ

เข้าไปแสวงหาประโยชน์เพื่อตนเอง เป็นวิญจกรนำหน้าของการทุจริต จนประชาชนเบื่อหน่ายและไม่อยากรับรู้เรื่องการเมืองอีกต่อไป

4. Informative judgment หมายถึง การตัดสินใจที่อาศัยการคิดพิจารณาสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการตัดสินใจที่ดี เนื่องจากผู้ตัดสินใจจะต้องวิเคราะห์ข้อโต้แย้งที่อยู่ในสารมากกว่าการใช้ความคิดเชิงรวบรัด เช่น การอาศัยนัยยะง่ายๆ รอบตัวสาร

เพิ่มสิทธิของประชาชนมากขึ้น ผู้ที่รับร่าง รธน. เพราะได้ศึกษาสารสนเทศเกี่ยวกับ รธน. จึงไม่เป็นการใช้ความคิดเชิงรวบรัด ทั้งนี้ร่าง รธน. มีการเพิ่มสิทธิความเป็นพลเมืองมากขึ้นหลายประการ ได้แก่

1. เพิ่มสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และเป็นครั้งแรกที่ประชาชนสามารถฟ้องศาลรัฐธรรมนูญได้ด้วยตนเอง (มาตรา 212)
2. ประชาชนได้รับการศึกษาฟรีไม่น้อยกว่า 12 ปีโดยเพิ่มให้ผู้ยากไร้และผู้พิการ ต้องได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาทัดเทียมกับบุคคลอื่น
3. คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน ไม่เพียงแต่ห้ามปิดกิจการของสื่อมวลชน ยังห้ามแทรกแซงการนำเสนอข่าวสารไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม รวมทั้งห้ามผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นในกิจการสื่อสาร(มาตรา 48)
4. คุ้มครองสิทธิชุมชน โดยหากมีการดำเนินโครงการที่อาจกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนนั้น จะต้องจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเสียก่อน (มาตรา67)¹

เนื้อหาของ รธน. มีข้อดีมากกว่าข้อเสีย ในรธน. ฉบับนี้ แม้ว่าจะมีข้อเสียซึ่งจะกล่าวถึงต่อไป ก็มีข้อดีอยู่หลายประการ โดยมุ่งเน้นในการแก้ไขการผูกขาดอำนาจรัฐของรัฐบาลทักษิณ ดังนี้

1. คุ้มครอง ส่งเสริม และขยายสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น ลดจำนวนประชาชนเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายจาก 50,000 ชื่อ เหลือเพียง 10,000 ชื่อ และลดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจาก 50,000 ชื่อ เหลือเพียง 20,000 ชื่อ เป็นต้น
2. ลดการผูกขาดอำนาจรัฐและจัดการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม เช่น การตราพระราชกำหนดต้องถูกตรวจสอบอย่างเคร่งครัดจากศาลรัฐธรรมนูญ
3. มุ่งเน้นให้การเมืองโปร่งใส และมีคุณธรรม เช่น ห้ามมิให้ ส.ส. และ ส.ว. แทรกแซงการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ และห้ามเป็นหุ้นส่วนกับบริษัทที่ได้รับสัมปทานไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

¹ ร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับลงประชามติ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อาสาสมัครวิทยาคินแดน, 2550), หน้า 170 -

4. สร้างระบบตรวจสอบที่เข้มแข็ง เช่น ให้ส.ส. สามารถเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีได้ง่ายขึ้น โดยใช้เสียง 1 ใน 5 ของสภา²

ถ้าไม่รับแล้วอาจกลับไปใช้ รธน. 2540 ซึ่งอาจเอื้อต่อระบอบทักษิณ รธน. 2540 นั้นมีข้อดีในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแต่ก็มีจุดอ่อน ที่ทำให้เกิดการผูกขาดอำนาจรัฐ โดยการใช้เสียงข้างมากในสภาผลักดันให้กฎหมายที่รัฐบาลเสนอผ่านสภา ทั้งที่ยังมีข้อผิดพลาดและเปิดช่องให้มีการแทรกแซงองค์กรอิสระ ทำให้ระบบตรวจสอบต่างๆ ล้มเหลว เช่น การครอบงำวุฒิสภา ซึ่งทักษิณได้แทรกแซงการทำงานของ สว. เสียงข้างมากให้มิมติเป็นไปตามความต้องการของรัฐบาล อาทิ การลงมติเลือกบุคคลเข้ารับตำแหน่งเป็นกรรมการในองค์กรอิสระต่างๆ นอกจากนั้นการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนที่ขัดแย้งกับรัฐบาลก็ถูกกั้นกั๊ก โดยการถอนโฆษณา หรือให้ ป.ป.ง. เข้าตรวจสอบฐานะทางการเงิน

รธน. 2540 คืออยู่แล้วไม่จำเป็นต้องแก้ไข ในทางกลับกันก็มีประชาชนที่ไม่เห็นชอบกับร่าง รธน. เพราะเห็นว่า รธน.2540 นั้นคืออยู่แล้ว แม้ว่า รธน. 2550 ฟังดูดี แต่ไม่รู้จะทำได้จริงหรือไม่ ดังนั้นน่าจะนำเอา รธน. 2540 ซึ่งเป็น รธน.ที่รับฟังความต้องการของประชาชน หลังเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ กลับมาใช้เพราะรธน. คืออยู่แล้ว แต่อยู่ที่ผู้นำมาปฏิบัติมันจะต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ตาม รธน.

รธน. 2550 มีข้อเสียมากกว่าข้อดี การลดจำนวนนักการเมืองซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และการสรรหา ส.ว. โดยองค์กรอิสระอาจถูกมองว่าเป็นการลำเส้นอำนาจธิปไตยของปวงชน นอกจากนั้นการลดอำนาจของฝ่ายบริหาร เนื่องจากให้องค์กรอิสระตรวจสอบนายกรัฐมนตรี และเปิดโอกาสให้อภิปรายไม่ไว้วางใจได้ง่ายขึ้น และยังมีหลายประเด็นที่มีความขัดแย้งกัน เช่น การให้รัฐส่งเสริมปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง(มาตรา 83) แต่สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีตามกลไกตลาด (มาตรา84) การให้ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา และองค์กรอิสระมีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติต่อสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นเรื่องผิดแบบแผนของระบบรัฐสภา แทนที่สภาผู้แทนราษฎรจะเสนอร่างพระราชบัญญัติ และให้ฝ่ายนิติบัญญัติเป็นผู้ตรวจสอบ

รธน. 2550 มีข้อเสียที่รับไม่ได้ ด้วยหลักการและเหตุผลของ รธน. ฉบับนี้เกรงกลัวต่ออำนาจฝ่ายบริหารจนเกินขอบเขต เนื่องจากเห็นว่า รธน.2540 เปิดโอกาสให้นักการเมืองมีอำนาจจนเกินขอบเขตร่างรธน.ใหม่จึงพยายามล้อมกรอบอำนาจของนักการเมืองซึ่งถูกมองว่าเป็นผู้ร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้อำนาจแก่ข้าราชการประจำและฝ่ายตุลาการ จนอาจกลายเป็น รธน. ที่ล่าหลังที่สุดในเอเชีย เพราะเข้าข่ายคณาธิปไตยมากกว่าประชาธิปไตย เนื่องจากคณะบุคคลเพียง 11 คน ซึ่งมาจากประธาน

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 172- 174.

ทั้งสามศาล และประธานองค์การอิสระ สามารถคุกคามอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีซึ่งมาจากการเลือกตั้งได้ ด้วยการอ้างภาวะฉุกเฉิน ทั้งนี้การเพิ่มอำนาจฝ่ายตุลาการจนเหมือนอยู่เหนือรัฐธรรมนูญ ทั้งที่สถาบันศาลไม่เคยต้องยุ่งเกี่ยวกับการเมืองเช่นนี้มาก่อน อาจทำให้กระบวนการยุติธรรมต้นคลอนได้³

ยังสงสัยเรื่องนิรโทษกรรมและการสืบทอดอำนาจ ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 309 ได้ระบุว่า “บรรดาการใดๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549 ว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและรับรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับกรณีดังกล่าวไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นและการกระทำนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญ”⁴ ซึ่งเป็นการลบล้างความผิดของค.ช.หรือนิรโทษกรรม ในการยึดอำนาจเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 นอกจากนั้นร่าง รธน.2550 ไม่ได้จำกัดสิทธิของ ค.ช. สนช. และส.ส.ร. ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ ไม่ว่าจะเป็น ส.ส. หรือ ส.ว. และภายหลังจากสองปีหลังประกาศใช้ รธน. ก็สามารถดำรงตำแหน่งสำคัญ เช่น รัฐมนตรีได้ ซึ่งถ้าคณะบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้เสียสละและมีเจตนาดีต่อบ้านเมือง ก็ควรระบุในรธน.ให้ชัดเจนว่าไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ เพราะอาจมองว่าเป็นการสืบทอดอำนาจ

คำถามข้อ 2. นอกจากพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคพลังประชาชน ถ้าท่านจำเป็นต้องเลือก พรรคทางเลือกที่ สามท่าน ได้แก่ พรรคเพื่อแผ่นดิน พรรครวมใจไทยชาติพัฒนา พรรครักชาติ พรรคมหาชน พรรคมัชฌิมาธิปไตย และพรรคประชากรไทย เป็นต้น

ท่านคิดว่า ความคุ้นหน้าค่าตาผ่านสื่อมวลชน จะมีผลต่อการเลือกพรรคการเมืองข้างต้นหรือไม่

หากผู้ตอบแบบสอบถามคิดว่าพรรคที่ออกสื่อบ่อยๆมีผลต่อการเลือก หรือการนึกถึงพรรคการเมืองที่คุ้นเคยเป็นอันดับแรก เป็นการสะท้อนการใช้ความคิดเชิงรวบรัดประเภท Availability เนื่องจากตัดสินใจโดยใช้ความง่ายในการระลึกถึง เนื่องจากเป็นตัวเลือกที่มีพร้อมอยู่ในสมอง สามารถนึกถึงได้ทันทีทันใด ซึ่งสื่อมวลชนมีบทบาทในการใช้ความคิดเชิงรวบรัดประเภทนี้สูง เนื่องจากสื่อเป็นผู้ให้ข้อมูล ยิ่งสื่อถ่ายทอดมากเท่าใด ผู้คนก็จะจดจำได้ดี และระลึกถึงได้ง่ายเท่านั้น

³ คณิศ บุษสุวรรณ, ข้าหมะร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับ คชช (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน, 2550 หน้า 66.

⁴ ร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับลงประชามติ, หน้า 169.

คำถามข้อ 3. สอบถามจำนวนที่นั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งซึ่งมีขึ้นในวันที่ 23 ธันวาคม 2550

โดยแบ่งเป็น 2 ชุด เพื่อนำมาเปรียบเทียบว่าผู้ตอบแบบสอบถามระบุคำตอบใกล้เคียงกับจำนวนที่ระบุไว้หรือไม่

ชุดที่ 1

ท่านคิดว่าพรรคประชาธิปัตย์ จะได้ที่นั่ง ส.ส. มากหรือน้อยกว่า 200 ที่นั่ง โปรดระบุจำนวน

.....

ท่านคิดว่าพรรคหม่อมราชวงศ์ไทย จะได้ที่นั่ง ส.ส. มากหรือน้อยกว่า 15 ที่นั่ง โปรดระบุจำนวน

.....

ชุดที่ 2

ท่านคิดว่าพรรคประชาธิปัตย์ จะได้ที่นั่ง ส.ส. มากหรือน้อยกว่า 120 ที่นั่ง โปรดระบุจำนวน

.....

ท่านคิดว่าพรรคหม่อมราชวงศ์ไทย จะได้ที่นั่ง ส.ส. มากหรือน้อยกว่า 45 ที่นั่ง โปรดระบุจำนวน

.....

เช่น ผู้ตอบแบบสอบถามในชุดที่ 1 คิดว่าพรรคหม่อมราชวงศ์ไทย จะได้ที่นั่ง ส.ส. 25 ที่นั่งถือว่าใช้ Anchoring and Adjustment Heuristic โดยสมมติให้ค่าเฉลี่ยของข้อมูลชุดที่ 1 คือ 20 และค่าเฉลี่ยของข้อมูลชุดที่ 2 คือ 40 ดังนั้นถ้าตอบว่า 25 จึงใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของชุดที่ 1 และเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามปรับเปลี่ยนตัวเลขตามความเหมาะสม แต่ไม่ได้ห่างไปจากเดิมมากนัก

คำถามข้อ 4

ท่านเห็นด้วยกับการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่

.....

ท่านคิดว่ามีผู้เห็นด้วยกับการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาเป็นจำนวนร้อยละเท่าใด

.....

หากผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าผู้อื่นมีแนวความคิดเช่นเดียวกับตน ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา เกินกว่าร้อยละ 50 ถือว่าใช้ False consensus effect เนื่องจาก

ประเมินค่าแบบเหมารวมว่าความคิดของตนเองน่าจะสอดคล้องกับคนส่วนใหญ่ ทั้งที่มนุษย์เรามีความแตกต่างในหลายด้าน อาจไม่จำเป็นที่ผู้อื่นจะมีความรู้สึกนึกคิดเช่นเดียวกับตนเอง

งานวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรได้แก่ ประชากรชายและหญิงในกรุงเทพมหานคร อายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้ง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบอาสาสมัคร ด้วยการประกาศหรือแนะนำบอกต่อ โดยให้มีความหลากหลายด้านการศึกษา เพศ และอายุ จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ

ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลอันประกอบด้วยบทสัมภาษณ์ซึ่งประมวลจากเอกสารต่างๆ และจากการทดสอบ (Pre-test) ในหลายครั้ง จึงสรุปได้ดังนี้

1. ท่านสนใจการเมืองหรือไม่

สำหรับตัวท่าน การเมืองเป็นเรื่องน่าเบื่อหรือไม่ การเมืองมีความสำคัญกับตัวท่านมากน้อยเพียงไร ท่านติดตามข่าวการเมืองอย่างสม่ำเสมอหรือไม่ จากแหล่งใดบ้าง ติดตามรายการใดเป็นประจำ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า การเมืองเป็นเรื่องไกลตัว และจับต้องยาก ท่านสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างไร

2. ปกติท่านเป็นคนชอบงานที่ใช้ความคิดหรือไม่ การใช้ความคิดเป็นเรื่องสนุกหรือไม่

หากได้รับคำตอบแทนเท่านั้น ท่านจะเลือกงานที่ใช้ความคิดมาก หรืองานที่ใช้ความคิดน้อยกว่าและสบาย

ถ้าเป็นงานลักษณะเดียวกัน ท่านชอบงานเล็กๆที่ทำจบในวันเดียว หรือโครงการใหญ่ระยะยาว

(I prefer to think about small, daily projects to long-term ones).

ท่านพอใจเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องใช้ความคิดอย่างจริงจังหรือไม่

(I find satisfaction in deliberating hard and for long hours.)

ท่านคิดว่า ชีวิตที่เต็มไปด้วยปมปัญหาให้ต้องแก้ไขเป็น ชีวิตที่สนุกหรือไม่ (I prefer my life to be filled with puzzles that I must solve.)⁵

3. ท่านคิดว่า ท่านมีความรู้เรื่องการเมืองมากน้อยเพียงใด

ท่านทราบหรือไม่ว่า การเลือกตั้ง ส.ส. ระบบใหม่เป็นอย่างไร แตกต่างจากเดิมหรือไม่

จำนวน ส.ส. เท่าเดิมหรือไม่ เขตการเลือกตั้งเหมือนเดิมหรือไม่

เมื่อเปรียบเทียบ รธน. 2550 กับ รธน. 2540 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร

ท่านทราบข่าวเรื่องการยุบพรรคพลังประชาชนหรือไม่ มีมูลเหตุมาจากเรื่องใด

4. เมื่อวันที่ 19 ส.ค. 2550 ที่ผ่านมา ท่านลงประชามติรับหรือไม่รับร่าง รธน. เพราะเหตุใด

ท่านได้รับข้อมูลเกี่ยวกับ รธน.2550 จากแหล่งใดบ้าง ท่านได้อ่านร่าง รธน.2550 ด้วยความรอบคอบเพียงใด ท่านคิดว่าท่านได้รับข้อมูลเพียงพอและมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ถ้าท่านคิดว่าข้อมูลยังไม่เพียงพอและไม่น่าเชื่อถือ แล้วท่านตัดสินใจโดยใช้หลักการใด

5. ในการเลือกตั้งซึ่งจะมีขึ้นในวันที่ 23 ธ.ค. นี้ ท่านจะเลือกใคร เพราะเหตุใดท่านจึงคิดว่าเขามีความเหมาะสม ท่านทราบได้อย่างไรว่าเขาเป็นคนเก่งและมีความสามารถ ท่านสามารถอธิบายหรือยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่สะท้อนว่าเขาเป็นคนมีบุคลิกเช่นนั้นได้หรือไม่ ท่านอาศัยข้อมูลจากแหล่งใด และสามารถรับประกันได้ว่าเป็นความจริงหรือไม่

6. ท่านคิดว่า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เหมาะสมที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีหรือไม่ เพราะเหตุใด

ท่านได้รับข้อมูลจากแหล่งใดถ้าท่านคิดว่านายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นคนเก่ง มีความสามารถ ท่านสามารถยกตัวอย่างผลงานสำคัญที่สะท้อนบุคลิก ดังกล่าวได้หรือไม่

7. ตามที่รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2550 ได้เปลี่ยนวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาจากการเลือกตั้ง เป็นการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหาและอีกส่วนหนึ่งมาจากการเลือกตั้ง ท่านเห็นด้วยกับการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่

ท่านคิดว่ามีผู้เห็นด้วยกับการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาเป็นจำนวนร้อยละเท่าใด

⁵ Need for cognition scale from Center of Inquiry in the Liberal Arts at Wabash College available at http://liberalarts.wabash.edu/cila/home.cfm?news_id=2611.

การวัดตัวแปรในงานวิจัยเชิงคุณภาพ

1. การประเมินความสำคัญของการเมืองได้อาศัยการจำแนกบุคคลได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้

ให้ความสำคัญกับการเมืองน้อย	ให้ความสำคัญกับการเมืองปานกลาง	ให้ความสำคัญกับการเมืองมาก
<p>ไม่สนใจการเมือง</p> <p>การเมืองไม่มีผลกระทบต่อตนเองเท่าใด</p> <p>การเมืองเป็นเรื่องน่าเบื่อ</p> <p>การเมืองจับต้องยาก</p> <p>ฟังหรืออ่านข่าวเพื่อฆ่าเวลา</p>	<p>สนใจการเมือง แต่เฉพาะประเด็นใหญ่ๆ ที่เป็นข่าว แต่ไม่ได้ลงลึกในรายละเอียด</p> <p>คิดว่าการเมืองบางเรื่องใกล้ตัว</p> <p>บางครั้งการเมืองเป็นเรื่องน่าเบื่อ</p> <p>ติดตามข่าวการเมืองบ้าง แต่ไม่ประจำ</p>	<p>การเมืองเป็นเรื่องสนุก และน่าติดตาม</p> <p>ติดตามข่าวการเมืองสม่ำเสมอและมีรายการประจำ</p> <p>มีสื่อที่ติดตามเป็นประจำ เช่น หนังสือพิมพ์ อาจระบุลักษณะการรายงานของสื่อ นั้น ได้</p> <p>การเมืองเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะมีผลกระทบต่อตนเองและสังคม รวมทั้งเป็นเรื่องใกล้ตัว</p>

2. ความต้องการในการคิดพิจารณาสาร

ยกประเด็นคำถามมา 4 ประเด็นดังนี้

- ชีวิตที่เต็มไปด้วยปัญหาให้ต้องแก้ไข เป็นชีวิตที่สนุก
- ท่านพอใจเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องใช้ความคิดอย่างจริงจัง
- ถ้าได้รับคำตอบแทนเท่านั้น ท่านจะเลือกงานที่ยากและใช้ความคิดมากกว่า
- ท่านชอบโครงการใหญ่ระยะยาวมากกว่า งานเล็กๆ ที่สามารถทำจบได้ในวันเดียว

ความต้องการคิดพิจารณาสารน้อย	ความต้องการคิดพิจารณาสารปานกลาง	ความต้องการคิดพิจารณาสารมาก
เห็นด้วย 2 ประเด็นหรือน้อยกว่า	เห็นด้วย 3 ประเด็น	เห็นด้วยทั้ง 4 ประเด็น

3. ความรู้ทางการเมือง

สามารถจำแนกบุคคลได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้

ความรู้ทางการเมืองน้อย	ความรู้ทางการเมืองปานกลาง	ความรู้ทางการเมืองมาก
<p>ไม่ทราบการเปลี่ยนแปลงระบบ ส.ส.</p> <p>ไม่ทราบข้อแตกต่างของ รธน.2550 และ 2540</p> <p>พอทราบเรื่องกระแสการยุบพรรคพลังประชาชน</p>	<p>ทราบว่ามีการเปลี่ยนแปลงระบบ ส.ส.</p> <p>ทราบข้อแตกต่างของ รธน.2550 และ 2540 และระบุประเด็นกว้างๆ ได้</p> <p>ทราบเรื่องกระแสการยุบพรรคพลังประชาชนและระบุประเด็นกว้างๆ ได้</p>	<p>ทราบว่ามีการเปลี่ยนแปลงระบบ ส.ส.และระบุว่าประเด็นใดบ้าง เช่น เขตมีขนาดใหญ่ขึ้นเพราะถูกยุบรวม ทำให้ในเขตขนาดใหญ่ ในหนึ่งเขตสามารถเลือกผู้แทน ได้มากกว่า 1 คน เพื่อป้องกันการซื้อเสียง</p> <p>ทราบข้อแตกต่างของ รธน.2550 และ 2540 และระบุประเด็นต่างๆ ได้พอสังเขป</p> <p>ทราบเรื่องกระแสการยุบพรรคพลังประชาชนและระบุมูลเหตุต่างๆ ได้ชัดเจน เช่น การนำเสนอVCD ของ พ.ต.ท. ทักษิณ เพื่อชี้หาเสียง การปลอมลายเซ็นของนายสิทธิชัย โควสุรัตน์ รองหัวหน้าพรรคเพื่อแผ่นดิน</p>

ส่วนการลงประชามติ การตัดสินใจเลือกตั้ง และการประเมินความเหมาะสมของนายอภิสิทธิ์ ในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ผู้วิจัยได้ประเมินจากคำตอบว่า ตรงกับนิยามการประมวลผลสารสนเทศแบบใดแล้วจึงสรุปผล เช่น

เลือกเพราะชื่นชอบพรรคการเมือง เป็นการใช้ representative heuristic เพราะคิดว่าผู้สมัครได้เป็นตัวแทนของพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบ และคิดเองว่าเขาคงจะมีคุณสมบัติหรือมีอุดมการณ์ในทิศทางเดียวกับพรรคการเมือง

การเลือกเพราะเห็นว่านายอภิสิทธิ์ เป็นคนน่าเชื่อถือ ดูสุ่ม เป็นการใช้ representative heuristic เนื่องตัดสินใจจากบุคลิกภาพภายนอก (kind of "judge a book by its cover".)⁶ แล้วเหมารวมว่า

⁶ Judgmental heuristics available at <http://www.wiu.edu/users/kak102/webpage.html>.

นายอภิสิทธิ์จะมีนิสัยใจคอ สอดคล้องกับภาพลักษณ์ที่ปรากฏ โดยไม่สามารถยกตัวอย่างผลงานหรือเหตุการณ์ที่ชี้ให้เห็นว่า เป็นคนน่าเชื่อถือได้

ขอบเขตในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบคำถาม โดยอาศัย ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งและการลงประชามติ ร่างรัฐธรรมนูญ อันมีบริบทแห่งการเลือกและการตัดสินใจชัดเจน รวมทั้งได้สอดแทรกความรู้ทางการเมืองโดยทั่วไปและเหตุการณ์บ้านเมืองที่ปรากฏผ่านสื่อมวลชน

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทดสอบความตรง (validity) และความเที่ยง (reliability) ดังนี้

1. นำแบบสอบถามและคำถามในการสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิเทศศาสตร์ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Face validity) และความสมบูรณ์ของเครื่องมือในการวิจัย โดยการวัดตัวแปรความรู้ทางการเมืองประเมินจากการสอบถามความรู้ในการติดตามข่าวสารบ้านเมืองในขณะนั้น ส่วนตัวแปรความต้องการในการคิดพิจารณาสารได้ใช้ Need for Cognition Scale (NCS) ของ Cacioppo และ Petty ซึ่งเป็นเครื่องมือซึ่งได้รับการทดสอบว่ามีความเที่ยงตรงและมีความเชื่อถือ เพื่อใช้ประเมินความแตกต่างของบุคคลในการใช้ความคิด (individual differences in people's tendency to engage in and enjoy thinking)
2. การทดสอบความเที่ยงของแบบสอบถามและคำถามในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำกรอบคำถามที่กำหนดไปทดสอบในเบื้องต้น (pre-test) กับผู้ตอบแบบสอบถามและผู้ถูกสัมภาษณ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง แต่มีลักษณะตรงตามประชากรที่ใช้จริงในการวิจัยจำนวน 30 คน และนำมาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือ (reliability) ด้วยสถิติ cronbach's alpha เฉพาะตัวแปรความสำคัญทางการเมืองและความต้องการในการคิดพิจารณาสาร ให้แต่ละปัจจัยมีค่าเกิน 0.70 โดยพิจารณาข้อความที่มีค่า cronbach's alpha สูงสุด แล้วคัดเลือกข้อความจาก 15 ข้อให้เหลือเพียง 10 ข้อ เมื่อพบว่าคำถามของแบบสอบถาม มีความเชื่อถือและสามารถสื่อความหมายตรงตามที่ต้องการจึงนำไปใช้เก็บจริง